

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 59. OTURUMU

KADIN VE DEMOKRASİ DERNEĞİ GÖZLEM RAPORU

8-20 MART 2015

NEW YORK, ABD

BM KSK 59. Oturumunda konuşmacı olarak katılım gösteren Kadın ve Demokrasi Derneği Başkanı *YRD. DOÇ. DR. E. SARE AYDIN YILMAZ* başta olmak üzere, Kadem Dış ilişkiler Komisyonu Başkanı *SEZEN GÜNGÖR*, Kadem Akademik Komisyon Başkanı *MERYEM İLAYDA ATLAS*, Kadem Toplumsal Farkındalık ve Kampanya Komisyonu Başkanı *SULTAN IŞIK* ve Kadem Uzmanı *RABİA ÖTER CANDAN*, BM KSK 59. Oturumuna gözlemci olarak katılmıştır.

Hazırlayan: RABİA ÖTER CANDAN

8-20 MART 2015

NEW YORK, ABD

SUNUŞ

Kadın ve Demokrasi Derneği, Türkiye'deki kadın çalışmalarını ve kadın literatürünü yakından takip ederek, kadının sosyo-kültürel, siyasal ve ekonomik alanlarda statüsünü arttırma ve ulusal ve uluslararası platformlarda dünya kadınlarının yaşadığı ortak problemlere dikkat çekerek kadın kalkınmasına teorik, pratik ve uygulamaya dönük düzeyde katkı sağlayacak fikirsel yaklaşımların öncüsü olma vizyonu ile hareket eden bir sivil toplum kuruluşudur.

Kadın kalkınmasında, ulusal ve uluslararası dinamikleri göz önüne alan Kadın ve Demokrasi Derneği olarak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşari Nesrin elik başkanlığında oluşturulan Türk heyetinde, 8-20 Mart 2015 tarihinde Birleşmiş Milletler'in New York'taki Genel Merkezinde gerçekleştirilen Kadının Statüsü Komisyonu (KSK) 59. Toplantısına katılım gösterilmiştir. Heyette, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, TBMM Kadına Yönelik Şiddet Araştırma Komisyonu Üyesi Milletvekilleri ve Sivil Toplum Kuruluşu temsilcileri yer almıştır.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'un açılış konuşmasıyla başlayan ilk oturumda, KSK toplantılarının ana teması, 1995 yılında 4. Dünya Kadın Konferansında kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu olarak belirlenmiştir. Düzenlenen oturumlarda, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunun 20. Yılı vesilesiyle, kadın kalkınmasına ilişkin şimdiye değin kaydedilen ilerlemeler ve mevcut zorluklar tartışılmıştır.

Birleşmiş Milletler tarafından 1995 yılında düzenlenen 4. Kadın Konferansında kabul edilen ve Türkiye'nin çekincesiz imzaladığı Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun ardından, 2000 yılında BM'nin Genel Kurul Özel Toplantısında (Pekin+5) konferansın çıktıları ele alınmıştır. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun 20. Yılı münasebetiyle düzenlenen BM 59. KSK Toplantısı kapsamında gerçekleştirilen oturumlarının genel çerçevesine bakıldığında ise, Pekin Deklarasyonu ve bunun yanı sıra, Eylem Platformu'nun ilk 5 yıllık değerlendirmesi niteliğindeki 23. Genel Kurul özel oturumunun (2000) sonuçları temel alınarak, üye devletlerin, BM Kurumlarının ve EKOSOK akreditasyonu olan sivil toplum örgütlerinin katılımıyla, geçen 20 yıl içerisinde eylem planının uygulamasına yönelik alınan yolun değerlendirilmesi, uygulamada karşılaşılan zorluklar, kadın erkek fırsat eşitliği ve kadın haklarında kaydedilen ilerlemelere ilişkin konular ele alınmıştır.

BM 59. KSK Oturumu kapsamında, 9 Mart 2015 tarihinde Kadın ve Demokrasi Derneği'nin "Hizmet Sektöründe Çalışan Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Yükselmenin Önündeki Engeller" başlıklı örnek proje sunumuyla birlikte, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Dünya Bankası işbirliğinde "Kadınların Ekonomik Fırsatlara Erişiminin Artırılması: Bütüncül ve Kanıt Odaklı Politika Oluşturmaya Doğru" başlıklı SIDA projesinin tanıtımının yapıldığı bir yan etkinlik paneli gerçekleştirilmiştir. Moderatörlüğünü Dünya Bankası Kıdemli Program Koordinatörü Sarah Nedolast'ın yaptığı söz konusu panele, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı Nesrin Çelik, Dünya Bankası Kıdemli Cinsiyet Uzmanı Ana Maria Munoz Boudet ve KADEM Başkanı E. Sare Aydın Yılmaz konuşmacı olarak yer almıştır. Katılımcılar, kadın sorunlarına ilişkin konularda ülkelerinde gerçekleştirilen yasal reformlar, reformların hayata geçirilmesine yönelik uygulamada gerçekleştirilen çalışmalar ve sivil toplum örgütlerinin uluslararası kurumlar işbirliğinde yürüttüğü çalışmalar/projeler doğrultusunda sunumlar gerçekleştirilmiştir. BM KSK toplantılarının yanı sıra, 8 Mart Dünya kadınlar Günü sebebiyle TURKEN Foundation tarafından düzenlenen panelde ise, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı Nesrin Çelik, BM Türkiye Daimi Temsilcisi Yaşar Halit Çevik, KADEM Başkanı E. Sare Aydın ve TÜRGEV Başkanı Arzu Akalın konuşmacı olarak bulunmuştur.

Bu raporda, Pekin Deklarasyonu ve sonrasında Türkiye'de kadın hakları konusundaki gelişmelere kısaca değinilerek, 8-20 Mart 2015 tarihleri arasında BM 59. KSK Toplantısı çerçevesinde yapılan oturumlarda tartışılan ana temalar sunulacaktır. 59. KSK Toplantısı çerçevesinde yapılan oturumların içeriklerine ilişkin birer değerlendirme yapılarak, uluslararası arenada kadın haklarına ilişkin gündemde var olan mevcut sorunları ve bu sorunlara sunulan çözüm önerileri ve uygulamalar ele alınacaktır. Gerek sivil toplum kuruluşlarının, gerek karar verici mercilerin, siyasi mekanizmaların ve uluslararası kurumların pozisyonları ve bu sorunlara yaklaşım şekilleri birlikte ele alınacaktır.

KISA TARİHÇE

II. Dünya savaşı sonrası, 20 Ekim 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletler'in temel amacı "adalet ve güvenliği, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararası tüm ülkelere sağlamayı amaç edinmiş global bir kuruluş" olarak tanımlanmaktadır.[1] Kurulduğu yıllarda kurucu üye devletlerin sayısı 51 iken, son geldiği aşamada bu sayı 193 olmuştur. Türkiye, Birleşmiş Milletlere 26 Haziran 1945 tarihinde üye olmuştur.

Birleşmiş Milletlerin ana organları; Genel Kurul, Güvenlik konseyi (BMGK), Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK), Vesayet Konseyi, Uluslararası Adalet Divanı ve BM Sekreteryası'dır. Kadının Statüsü Komisyonu, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (EKOSOK) çatısı altında, Türkiye de dahil 4 yıllığına seçilen 45 üye ülkeyi içeren EKOSOK'un işlevsel komisyonlarından biri olarak 1946 yılında kurulmuştur. Komisyonunun temel amacı, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu temelinde kadın-erkek eşitliği (gender equality) ilkesinin uygulanmasını sağlamak ve kadın kalkınması konusunda politikalar üretmektir. KSK, Konseye siyasi, ekonomik ve eğitime ilişkin alanlarda kadın haklarının geliştirilmesine yönelik ve kadın hakları alanında acil çözüm gerektiren sorunlar hakkında tavsiyelerde bulunmak ve bu konulara ilişkin rapor hazırlamakla görevlidir.[2] Komisyon, hükümetler arası bir organ olup, her yıl 8 Mart tarihinde 10 günlük bir süre için toplanmakta ve KSK üyesi olan ve BM çerçevesindeki temel insan hakları sözleşmelerine taraf olan Türkiye, her yıl düzenli olarak bu toplantılara katılım göstermektedir.

Birleşmiş Milletler tarafından ilk olarak 1975 yılında Mexico City'de, daha sonra 1980'de Kopenhag'da, 1985'te Nairobi'de ve 1995'te Pekin'de Dünya Kadın Konferansları gerçekleştirilmiştir. 1975'te Meksika'da düzenlenen I. Dünya Kadın Konferansının ardından Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1975-1985 yılları arasındaki dönem "Kadın On Yılı" olarak ilan edilmiştir. "Eşitlik, Kalkınma ve Barış" hedeflerine ulaşmayı amaçlayan Kadın On Yılı'nın ana teması "İstihdam, Sağlık ve Eğitim" olarak belirlenmiştir.[3] 1980'de Kopenhag'da düzenlenen II. Dünya Kadın Konferansının bir çıktısı olarak, kadınların durumunun iyileştirilmesi için alınacak önlemleri belirleyen "Hareket Planı" oluşturulmuş, ardından "Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)" Genel Kurul tarafından kabul edilerek, üye ülkelerin imzasına açılmıştır. Türkiye, sözleşmeyi herhangi bir çekince koymadan imzalayarak, sözleşme 29 Ocak 2003'te yürürlüğe girmiştir.

1985 yılında Kadın İçin “Eşitlik, Kalkınma ve Barış” konularında Nairobi’de düzenlenen III. Dünya Kadın Konferansında ise, “Kadınların İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Yönelik Stratejileri” kabul edilmiştir. 1993 yılına gelindiğinde, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konferansında benimsenen, kadın haklarının evrensel insan haklarının ayrılamaz, bölünemez, devredilemez bir parçası olduğunun resmi kabulü, Nairobi sonrasındaki dönemin en önemli gelişmelerinden biri olmuştur.[4] Üçüncü Dünya Kadın Konferansı kararları bağlamında alınacak önlemler a) Kurucu ve yasal adımlar, b) Sosyal katılımı eşitlik c) Siyasi katılım ve karar almada eşitlik başlığında, üç kategoride toplanmıştır. BM Ekonomik ve Sosyal Konsey kararıyla Pekin’de 4-15 Eylül 1995 tarihlerinde gerçekleştirilen IV. Dünya Kadın Konferansı sonucunda ise, “Pekin Deklarasyonu” ve “Eylem Planı” kabul edilmiştir. [5]

Eşitlik, kalkınma ve barışa ulaşmak amacıyla düzenlenen Birleşmiş Milletler konferans ve zirvelerinde –1985’de Nairobi’de kadın konusunda, 1990’da New York’ta çocuklar konusunda, 1992’de Rio de Janeiro’da çevre ve kalkınma konusunda, 1993’de Viyana’da insan hakları konusunda, 1994’te Kahire’de nüfus ve kalkınma konusunda ve 1995’te Kopenhag’da sosyal kalkınma konusunda– elde edilen görüş birliği ve ilerlemeyi temel alan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformunda “Kadın Yoksulluğu, Kadının Eğitim ve Öğretimi, Kadın ve Sağlık, Kadına Yönelik Şiddet, Silahlı Çatışmalar ve Kadınlar, Kadın ve Ekonomi, Yetki ve Karar Alma Süreçlerinde Kadın, Kadının İlerlemesinde Kurumsal mekanizmalar, Kadının İnsan Hakları, Kadın ve Medya, Kadın ve Çevre, Kız Çocukları” başlığında 12 kritik alan belirlenmiş ve ileriye dönük stratejiler geliştirme üzerinde durulmuştur. [6]

Pekin Deklarasyonu, taraf devletleri kadının güçlenmesi ve ilerlemesi, kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi ve toplumsal cinsiyet perspektifinin ana politika ve programlara yerleştirilmesi (gender mainstreaming) konularında yükümlü kılmakta ve Eylem Platformunun taraf devletlerce hayata geçirilmesini öngörmektedir. Eylem Platformu, kadının güçlendirilmesine yönelik, özel ve kamusal alana tam ve eşit katılımı önündeki engellerin kadınların ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi karar alma pozisyonlarında ve mekanizmalarında yer almaları yoluyla ortadan kaldırılabileceğini ifade etmektedir. Eylem Planının uygulanması ve izlenmesinde temel görev, Eylem Platformunu taahhüt eden taraf devletlere verilmekle birlikte, bu görevin Birleşmiş Milletler kuruluşları, bölgesel ve uluslararası kurum ve kuruluşlar, hükümet dışı özel sektörün dahil olduğu sivil toplum örgütlerinin ve katılımcılarının işbirliği ile yerine getirileceği belirtilerek, taraf devletler

yukarıda belirtilen 12 kritik alanda stratejik hedefler belirlenerek eylemler yapmaya çağırılmıştır.

Pekin Eylem Platformunda belirtilen 12 kritik alan ve bu alanlara ilişkin olarak belirlenen stratejik hedefler şu şekilde sıralanabilir[7]:

1. Kadınların sırtında bulunan devamlı ve artan yoksulluk yükü

- Yoksulluk içindeki kadınların ihtiyaçlarına ve çabalarına cevap veren makroekonomik politikaları ve kalkınma stratejilerini gözden geçirmek, benimsemek ve uygulamak
- Yasaları ve idari uygulamaları, kadınların eşit haklarını ve ekonomik kaynaklara ulaşmasını güvence altına alacak şekilde yeniden düzenlemek
- Tasarrufa, kredi mekanizmalarına ve kurumlarına ulaşmalarını sağlayarak kadınları desteklemek
- Cinsiyete dayalı metodolojiler geliştirmek ve yoksulluğun kadınla özdeşleşmesini ele alacak araştırmalar yapmak

2. Eğitim ve öğretimdeki eşitsizlikler ve yetersizlikler, bunlara ulaşmadaki eşitsizlik

- Eğitime eşit ulaşılabilirlik sağlamak
- Kadınlar arasında cehaleti yoketmek
- Kadının mesleki eğitime, bilim ve teknolojiye ulaşabilirliğini ve eğitimi sürdürmesini geliştirmek
- Ayrımcı olmayan eğitim ve öğrenimi geliştirmek
- Eğitime yönelik reformların uygulanmasını izlemek ve bunlar için yeterli kaynak tahsis etmek
- Kız çocuklar ve kadınlar için hayat boyu eğitim ve öğrenim sağlamak

3. Sağlık ve bağlantılı hizmetlerdeki eşitsizlikler ve yetersizlikler, bunlara ulaşmadaki eşitsizlik

- Kadının, hayatının bütün dönemlerinde, uygun maliyetli ve kaliteli sağlık bakımına, bilgiye ve ilgili hizmetlere ulaşılabilirliğini artırmak
- Kadın sağlığını geliştiren önleyici programları güçlendirmek

- Cinsel yolla geçen hastalıkları, HIV/AIDS'i, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularını ele alan, toplumsal cinsiyete duyarlı girişimleri üstlenmek
- Kadın sağlığına ilişkin araştırmaları yaygınlaştırmak ve bilgileri yaymak
- Kadın sağlığına ilişkin kaynakları ve izleme çalışmalarını artırmak

4. Kadına yönelik şiddet

- Kadına yönelik şiddeti önlemek ve ortadan kaldırmak için bütünleşmiş önlemler almak
- Kadına yönelik şiddetin nedenleriyle sonuçlarını, ve engelleyici önlemlerin etkinliğini incelemek
- Kadın ticaretini önlemek ve fahişlikle kadın ticaretine bağlı olarak şiddete maruz kalanlara yardımcı olmak

5. Silahlı veya diğer türden çatışmaların, yabancı işgali altında yaşayanlar dahil, kadınlar üzerindeki etkileri

- Kadınların çatışmaların çözülmesine karar alma düzeylerinde katılmalarını artırmak ve silahlı veya diğer türden çatışmalar ile yabancı işgali altında yaşayan kadınları korumak
- Aşırı askeri harcamaları azaltmak ve silahlanmayı kontrol etmek
- Çatışmaların çözümünde şiddete dayalı olmayan yöntemleri yaygınlaştırmak ve çatışma durumlarında insan hakları ihlallerinin oluş sıklığını azaltmak
- Barış kültürünü yayma çabalarına kadınların katkısını artırmak
- Mülteci kadınlara, uluslararası korumaya ihtiyaç duyan diğer yerinden edilmiş kadınlara ve ülke içinde yerinden edilmiş kadınlara koruma, yardım ve eğitim sağlamak
- Sömürgelerde ve özerk olmayan bölgelerde yaşayan kadınlara yardım sağlamak

6. Ekonomik yapılarda ve politikalarda, üretime yönelik her tür faaliyette ve kaynaklara ulaşmada eşitsizlik

- İstihdama, uygun çalışma koşullarına ve ekonomik kaynakların kontrolüne ulaşabilirlik dahil, kadınların ekonomik haklarını ve bağımsızlığını yaygınlaştırmak
- Kadınların, kaynaklara, istihdama, piyasalara ve ticarete eşit şekilde ulaşmasını kolaylaştırmak

- Özellikle düşük gelirli kadınların iş bulabilmelerine yönelik hizmetlere, mesleki eğitim ve iş piyasalarına, bilgiye ve teknolojiye ulaşmalarını sağlamak
- Kadının ekonomik kapasitesini ve ticari ağları güçlendirmek
- Mesleki ayrımı ve istihdama ilişkin her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak
- Kadınlar ve erkekler için çalışma ve aile sorumluluklarının uyumlu olmasını yaygınlaştırmak

7. Yetki ve karar almanın bütün düzeylerde paylaşılmasında kadınla erkek arasındaki eşitsizlik

- Kadınların yetkili ve güçlü mevkilere ve karar alma süreçlerine eşit ulaşmalarını ve tam katılmalarını sağlayacak önlemler almak
- Kadınların karar alma ve liderlik pozisyonlarına katılma kapasitelerini artırmak

8. Kadının ilerlemesini sağlayacak bütün düzeylerdeki mekanizmaların yetersizliği

- Ulusal mekanizmalar kurmak ve hükümet organları oluşturmak veya güçlendirmek
- Cinsiyete dayalı bakış açısını yasalar, kamu politikaları, programları ve projeleriyle bütünleştirmek
- Planlama ve değerlendirme için cinsiyete göre toplanmış veri ve bilgi oluşturmak ve yaymak

9. Kadının insan haklarına saygı eksikliği, bu hakların yaygınlaştırılması ve korunmasında yetersizlik

- Bütün insan hakları belgelerini özellikle de Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni bütünüyle uygulayarak kadının insan haklarını yaygınlaştırmak ve korumak
- Yasalarda ve uygulamalarda eşitliği ve ayrımcılık yapılmamasını sağlamak
- Yasal okur yazarlığı başarmak

10. Kadının klişeleştirilmesi ve özellikle medya olmak üzere kadının bütün iletişim sistemlerine katılımında ve ulaşabilirliğinde eşitsizlik

- Medya ve yeni iletişim teknolojileri içinde kadınların karar alma ve kendilerini ifade etme konularına katılımını ve ulaşabilirliğini artırmak
- Medyada kadınların dengeli ve klişeleşmiş olmayan görüntülerini yaygınlaştırmak

11. Doğal kaynakların yönetiminde ve çevrenin korunmasında toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikler

- Çevreye ilişkin bütün karar alma düzeylerine kadınları etkin olarak dahil etmek
- Cinsiyete ilişkin konuları ve bakış açılarını, sürdürülebilir kalkınma politikaları ve programlarıyla bütünleştirmek
- Kalkınma ve çevreye ilişkin politikaların kadınlar üzerindeki etkisini değerlendirmek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde mekanizmalar kurmak veya güçlendirmek

12. Kız çocuğuna karşı sürekli ayrımcılık ve kız çocuklarının haklarının ihlali

- Kız çocuğa yönelik her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak
- Kız çocuklarına yönelik olumsuz kültürel tutum ve uygulamaları ortadan kaldırmak
- Kız çocuğun haklarını korumak ve yaygınlaştırmak ve onun ihtiyaçlarıyla potansiyeline ilişkin bilinci artırmak
- Eğitimde, beceri geliştirmede ve öğrenimde kızlara yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmak
- Sağlık ve beslenmede kız çocuklarına yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmak
- Çocuk işçilerin ekonomik istismarını ortadan kaldırmak ve çalışan genç kızları korumak
- Kız çocuğa yönelik şiddeti yoketmek
- Kız çocuğun sosyal, ekonomik ve politik yaşama ilişkin bilincini ve katılımını artırmak
- Kız çocuğunun statüsünü geliştirmede ailenin rolünü güçlendirmek

Pekin Deklerasyonu'nda belirtilen ifadelerle bakıldığında, Türkiye dahil, imza atan diğer ülkelerin CEDAW ve BM İnsan Hakları Bildirgesi gibi uluslararası insan hakları bildirge ve belgelerine bağlılığını öne alarak; "Bütün insan haklarının ve temel özgürlüklerin vazgeçilemez, ayrılamaz ve bölünemez bir parçası olarak kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının tam uygulanmasını güvence altına almayı" kabul ettiği belirtilmekte, "Düşünce, vicdan, din ve inanç özgürlüğü dahil kadınların güçlendirilmesi ve ilerlemesini ve böylece bireysel olarak ya da toplumda diğerleriyle birlikte kadın ve erkeklerin manevi, ahlaki, ruhsal ve zihinsel ihtiyaçlarına katkıda bulunmayı ve bu yolla onlara toplumdaki tüm potansiyellerinin farkına varmaları ve kendi hayatlarını, kendi arzularına göre biçimlendirmeleri fırsatını garanti etmeyi" belirtilen 12 kriter kapsamında kadınlara sağlanacak eşit haklar, eşit fırsatlar konusunda cinsiyete dayalı bakış açısının tüm plan ve programlara yansıtılacağını taahhüt ettikleri görülmektedir.[8] Eylem Platformunun etkili uygulanabilmesi ve takibi için önemli bir hususun da, "sivil toplumun bütün üyelerinin, özellikle kadın gruplarının, ağlarının ve diğer hükümet dışı kuruluşların ve toplumsal aktörlerin özerkliklerini koruyarak ve Hükümetlerle işbirliği yaparak katılım ve katkıda

bulunmaları” olduğu vurgulanmaktadır.[9] Pekin Deklarasyonunda vurgulanan kararlardan bir diğzerinin de, erkekleri, kadın erkek eşitliğine yönelik tüm faaliyetlere tam katılımında bulunmaya teşvik etmek olduğu belirtilmiştir.

TÜRKİYE

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı Sonrası Kadın Haklarında Yaşanan Gelişmeler

1995 yılında Türkiye'nin hiçbir çekince koymadan imzaladığı Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı kabulüne ilişkin olarak, Türkiye eğitim, sağlık gibi çeşitli alanlarda taahhütlerde bulunmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü raporuna göre, 2000 yılına kadar anne ve çocuk ölümlerinin %50 azaltılması, zorunlu eğitimin 8 yıla, kadın okur-yazarlığının %100'e çıkarılması gibi çeşitli konularda Türkiye'nin bulunduğu taahhütlere istinaden, 1997 yılında zorunlu eğitim 8 yıla çıkarıldığı, anne ve çocuk ölümlerinde önemli düşüşler olduğu, düzenlenen okuma-yazma kursları ile kadın okur-yazarlığı oranlarında yükselme görüldüğü tespiti yapılmıştır.[10]

18 Aralık 1979 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen ve 1980 yılında Kopenhag'da düzenlenen II. Dünya Konferansının ardından 1 Mart 1980 tarihinde üye ülkelerin imzasına açılan Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Türkiye tarafından 1985 yılında onaylanarak, 19 Ocak 1986 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. 187 ülkenin taraf olduğu, 30 maddeden oluşan CEDAW Sözleşmesi, kadının insan haklarını koruyan uluslararası bir insan hakları anlaşması niteliğinde olup, kadına karşı ayrımcılık oluşturan kalıpları ortadan kaldırmak için ulusal eylem odaklı bir gündem oluşturmakta, kadına karşı ayrımcılığını ise, “ kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsivete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.” şeklinde tanımlamaktadır.[11] Sözleşme, kadınların eğitim, sağlık, istihdam ve seçme ve seçilme hakkı da dahil olmak üzere, kadınların toplumsal ve siyasal hayata katılımında eşit fırsatlar ve fırsatlara eşit ulaşımı için bir temel oluşturur. Bunun yanı sıra, CEDAW, kadının üreme haklarını ele alan ilk insan hakları anlaşması olup, kültürel ve geleneksel kalıpların toplumsal cinsiyet rolleri ve aile ilişkilerini etkileyen faktörler olduğunu belirtmektedir. Bu konularda, taraf devletleri özel geçici önlemler almaya yükümlü kılmaktadır. Sözleşmenin imzalanmasıyla birlikte, taraf devletler kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması için somut adımlar atmakla ve

CEDAW Komitesine düzenli olarak kadının insan haklarının geliştirilmesi konusunda her dört senede bir resmi ülke raporu sunmakla yükümlü kılınmaktadır. 30 Temmuz 2002 tarihinde TBMM’de onaylanarak 29 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe giren CEDAW İhtiyari Protokolü’ne göre, protokolü onaylayan ülkeler sözleşme hükümlerinin uygulanmasını denetlemekle görevli olan CEDAW Komitesine, sözleşmenin tanıdığı hakların ihlali konusunda bireylerce veya gruplar tarafından yahut onların rızası doğrultusunda onlar adına yapılan şikayetleri kabul etme ve inceleme yetkisini de tanımış olmaktadır. Dolayısıyla, ülke raporlarının dışında, ülkedeki kadın hakları konusundaki gelişmeleri sivil toplum bakış açısıyla kadın örgütlerinin de CEDAW Komitesine “gölge rapor” veya “alternatif rapor” halinde sunmalarına olanak sağlanmıştır.[12] Her dört yılda bir CEDAW Komitesi’ne resmi rapor sunan Türkiye, bu yükümlülük gereği, en son 7. Dönem raporunu 2014 yılı itibariyle sunmuştur.

Kadına Yönelik Şiddet, ilk olarak 1975 yılında Meksika’da gerçekleştirilen I. Dünya Kadın Konferansında aile bireylerinin eşitliği ve güvenliğinin temini bağlamında ele alınmış, ardından 1980 yılında Kopenhag’da gerçekleştirilen II. Dünya Konferansında şiddet konusuna daha çok kadın ve çocukların korunması için bir sağlık sorunu olarak yaklaşılmıştır. 1985’de Nairobi’de gerçekleştirilen III. Dünya Kadın Konferansında ortaya konulan “Geleceğe Yönelik Stratejiler” kapsamında ise, tüm toplumlarda ortaya çıkan kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet, insan ticareti, silahlı çatışmalarda kadının maruz kaldığı şiddet gibi kadına yönelik şiddetin farklı biçimleri ortaya konularak kapsamlı şekilde ele alınmıştır.[13] Uluslararası hukukta kadına yönelik şiddeti önlenmede Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’nin 30 Nisan 2002 tarihinde “Kadınların Şiddete Karşı Korunması”na ilişkin tavsiye kararı, 7 Nisan 2011 yılında genişletilerek ve güncelleştirilerek bir sözleşme halini almış ve Mayıs 2011’de imzaya açılmıştır. “*Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi*” adıyla bilinen sözleşmeyi ilk imzalayan ülke Türkiye olmuş ve sözleşme İstanbul’da imzalanarak “İstanbul Sözleşmesi” adını almıştır. Sözleşme, kadına yönelik şiddete karşı yasal ve uluslararası bağlayıcılığı olan ilk düzenleme olması ve kadına yönelik şiddeti önlemede geniş kapsamlı tedbir ve koruma kararları içermesi bakımından önemlidir. Kadına yönelik şiddet kapsamında, 20 Mart 2012 tarihinde resmi gazetede yayınlanan ve yürürlüğe giren 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”, İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere bağlılık vurgulanarak, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı

ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

Kadın erkek eşitliği konusunda, Türkiye’de yapılan anayasal düzenlemelere bakıldığında ise, Anayasa’ya “Aile Türk toplumunun temelidir” (41. Md) ifadesinden sonra gelmek üzere “ve eşler arasında eşitliğe dayanır.” hükmünün konulması, “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.”(10. Md) hükmünün eklenmesi, "Aile reisi kocadır" hükmünün değiştirilerek "evlilik birliğini eşler beraber yönetirler." hükmünün getirilmesi, miras ve çocuk velayeti gibi uluslararası mevzuatlarda taahhüt edilen toplumsal cinsiyet ilkesinin ana plan ve programlara yerleştirilmesi noktasında önemli adımlar atılmıştır.[14] Bu düzenlemelerin yanı sıra, cinsiyete dayalı ayrımcılığın önlenmesi adına 2003 yılında yürürlüğe konulan Yeni İş Kanunu ve Türk Ceza Kanunu’nda da iyileştirmeler yapılmıştır.

Eğitim Konusunda, 4. Dünya Kadın Konferansı’nın bir çıktısı olarak kabul edilen “Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı”nda belirtilen 12 kritik alandan biri de “Kadın ve Eğitim” olarak belirlenmiştir. Ayrıca CEDAW’ın 10. Maddesi gereğince taraf devletler, kadın ve erkeğin rolleriyle ilgili kalıplaşmış kavramların eğitimin her şeklinden ve kademesinden kaldırılmasını, özellikle ders kitaplarının ve okul müfredat programlarının yeniden gözden geçirilmesini ve eğitim metotlarının bu amaca göre düzenlenmesini, kadınlara her çeşit meslekte eğitim için eşit şartların sağlanması ve eğitimin her alanında eşit fırsatların tanınması hususunda taahhütlerde bulunmuştur. Aynı zamanda, Eylül 2000’de toplanan BM Milenyum Zirvesinde Türkiye’nin de bulunduğu 147 ülkenin imzaladığı “Milenyum Deklarasyonu” ile açıklanan Bin Yıl (Milenyum) Kalkınma Hedefleri içerisinde de kadınların nitelikli temel eğitim olanaklarına ulaşımı, eğitim alanındaki cinsiyet eşitsizliklerinin giderilmesi konusuna yer verilmiştir. Türkiye’de 1996 yılında hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı ile birlikte, kız çocuklarının ve kadınların okullaşmasında açık bir ilerleme kaydedildiği görülmektedir. Bu taahhütlere ilişkin yürütülen kampanyalar ve projeler kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve UNICEF arasında 2005 yılına kadar eğitimde cinsiyet eşitliğine ulaşmasını karara bağlayan bir protokol imzalanarak, Kız Çocuklarının Okullaşmasına Destek Kampanyası ya da *Haydi Kızlar Okula!* Kampanyası hayata geçirilmiştir.[15] MEB bir Kampanya Koordinasyon Merkezi ve proje illerinde il komiteleri kurarak, kampanyanın ilk yılında 40,000 kız çocuğun okula kaydolması kampanyanın başarısı için atılan önemli bir adım olmuştur. 2008-2013 döneminde bu tür kadın eğitimine ilişkin programlar devam ettirilmiş, bu programların

yanı sıra her düzeyde eğitim şartlarının geliştirilmesi bakımından “Ana Kız Okuldayız Kampanyası” da yürütülmüştür.[16]

Sağlık Konusunda, Pekin Eylem Planı’nda belirtilen bir diğer kritik alandan biri de “Kadın ve Sağlık”tır. “Binyıl Kalkınma Hedefleri” arasında da “anne sağlığının iyileştirilmesi”, “çocuk ölümlerinin azaltılması”, “HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele edilmesi” hedeflerine yer verilmiştir. Türkiye’de tüm anne ölümleri, 2007 yılından bu yana “Anne Ölümleri Veri Sistemi” ile izlenmeye başlamıştır. Sağlık Bakanlığı ulusal verilerine göre, 2013 yılı hesaplanan anne ölüm oranı yüz binde 15,9’dur. Bu çerçevede, anne ölümlerinin önlenmesi ve kadınların insan hakları bağlamında temel sağlık hizmetlerinden yararlanmalarının temel ölçütlerinden birisini de doğum öncesi bakım hizmetlerinden faydalanmaları oluşturmaktadır. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) 2013 verilerine göre, doğum öncesi bakım alan kadın nüfus oranı %70 iken, bu oran 2013 yılında %98’e yükseldiği görülmektedir.[17] Bu kapsamda, 2004 yılında yürürlüğe giren “5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu” ile 2010 yılında yürürlüğe giren “Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği”, aile hekimliğinin ülke genelinde uygulanmasını düzenlemektedir. 1994 yılında Kahire’de gerçekleştirilen “Nüfus ve Kalkınma Konferansı” nda aile planlaması çerçevesinde erkeğin katılımının önemi vurgulanarak, sorumluluk paylaşımı arttırılmaya çalışılmış, 1995’te IV. Dünya Kadın Konferansında, Pekin’de sunulan Eylem Platformunda aile planlaması çalışmalarının, daha geniş ve bütüncül bir kavram olan “Üreme Sağlığı” ve “Üreme Hakları” içerisine dahil edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.[18] Türkiye’de üreme sağlığı haklarının korunması için 1994 Kahire Konferansı Eylem Planı doğrultusunda nüfus ve üreme sağlığı - aile planlaması konularındaki çalışmaları izlemek, teknik işbirliği çerçevesinde yürütülen projeleri koordine etmek ve değerlendirmek amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) koordinatörlüğünde çeşitli sektörlerden oluşan bir çalışma grupları oluşturulmuştur.

Kadınların işgücüne katılımı ve istihdamı, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir unsuru olarak görülmektedir. Kadınların eğitim düzeyi arttıkça, işgücüne katılım olanakları artmaktadır. Ancak, halen eğitimin her kademesinde kadınlar için bir eşitsizlik söz konusudur. Bu bağlamda, kadın emeğine vasıf kazandırabilmek için örgün eğitim yanında bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik yaygın eğitime ihtiyaç olduğu görülmektedir. 22.05.2003 tarihinde kabul edilerek yasalaşan ve 10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 4857 Sayılı İş Kanununda “Eşit Davranma İlkesi” başlığı ile düzenlenen beşinci madde ile de doğrudan ve dolaylı ayrımcılık yasaklanmış ve

“İş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz.” ilkesi getirilmiştir. [19] Birleşmiş Milletler tarafından 1979 yılında kabul edilen “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)” de kadına karşı ayrımcılığın bir başka boyutu olarak, kadın istihdamında cinsiyete dayalı ayrımcılığı önlemeye ilişkin hükümler getirmiştir. Ayrıca, 1975-1985 yılları arasında ilan edilen “Kadın On Yılı” kapsamında da kalkınmanın ana unsurlarından biri olan istihdam konusu öne çıkan üç temel alandan biri olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Türkiye, iş gücüne katılımda kadın istihdamının artırılması ve kayıt dışılığın azaltılması amacıyla güvenceli esneklik anlayışı ve “iş değil insanı koruma” ilkesi çerçevesinde işgücü piyasasının katılıklarının giderilerek başta genç, kadın ve vasıfsız işgücü olmak üzere işsizlere nitelik kazandırılarak işe girişini kolaylaştırmak ve kadınların çalışma hayatına katılımını artırmak amacıyla, çocuk bakım evleri ve kreş hizmetleri için teşvik uygulamalarını hayata geçirme hedefleri doğrultusunda çalışmalar yürütmektedir.[20] Ayrıca, Türkiye, kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmelerinden pek çok sözleşmeye imza atmıştır.

Siyaset ve karar mekanizmalarına katılımına bakıldığında, Türkiye’de kadınların siyasal hayata katılımı ve karar mekanizmalarında temsili için uzun yıllardır verilen mücadele sonucunda kadınlar, 1930 yılında belediye seçimlerine, 1933’te muhtarlık seçimlerine katılma hakkı elde etmiş ve 5 Aralık 1934’de Anayasa ve Seçim Kanunu’nda yapılan yasa değişikliği ile kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakları tanınmıştır. Bu kanunlarla birlikte kadının konumu, “tebaadan yurttaş geçiş, karşıt cinsle eşit statüye ulaşma” olarak kavramsallaştırılmıştır. [21] Türkiye’de siyasette kadın katılımı oranlarına bakıldığında, 2007 yılında parlamentoda kadın sayısı 50 iken, en son yapılan 2 Haziran 2011 Genel Seçimlerinde Parlamentodaki kadın milletvekili sayısı 79’a yükseltilmiştir. 2013 yılı verilerine bakıldığında, ülke nüfusunun % 49,8’si kadın olmasına rağmen meclisteki kadın vekillerin oranı %14,42’dir. Bakanlar Kurulunda yalnızca 1 kadın bakan bulunmaktadır. Siyasi partilerin kadın kolları kurmasını engelleyen yasak ise, 23.07.1995 tarihli 4121 sayılı kanun ile kaldırılmıştır (68. Md). Türkiye’de kadınlar ve erkekler eşit siyasi haklara sahiptir. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 83. Maddesi’nde “siyasi partilerin herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din mezhep ve benzeri sebepler gözetmeksizin kanun önünde eşit olduğu prensibine aykırı amaç güdemeyeceği” belirtilmektedir. [22]

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN STATÜSÜ KOMİSYONU 59. OTURUMU

OTURUM BAŞLIKLARI

BM KSK 59. Oturumu çerçevesinde düzenlenen toplantılarda yoğunlukla üzerinde durulan ana başlıklar şu şekilde sıralanabilir:

- **Cinsiyet Eşitliği, Cinsiyet Kalıpları ve Eşitliğin Sağlanmasında Erkeklerin Katılımı ve Desteği**
(Gender Equality, Gender Stereotypes and Engaging Men and Boys in Achieving Gender Equality)
- **Kadına Yönelik Şiddet ve Dijital Çağda Siber/Online Şiddet, Cinsel Şiddet**
(Violence Against Women, Specifically Cyber/Online Violence Against Women in the Digital Age and Sexual Violence)
- **Kadın Sağlığı, Anne/Çocuk Sağlığı ve Kadının Üreme Hakları**
(Women and Health, Specifically Maternal/Child Health and Women's Reproductive Rights)
- **Siyasi Hayatta Kadın Katılımı, Kadın Liderliği, Kadının İnsan Hakları**
(Women in Politics and Political Leadership, Women's Human Rights)
- **Çocuk Evlilikleri, Erken Yaşta Zorla Evlilikler, Genç Kızlar, Aile ve Güvenlik, Silahlı Çatışmalarda Kadınlar**
(Child/Early and Forced Marriages, Young Women, Family and Security, Women in Armed Conflicts)
- **Kadınların Ekonomik ve Siyasi Hayatta Güçlendirilmesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Kadınların Eğitimi**
(Women's Economic, Political Empowerment and Independence, SDG, Women's Education)
- **Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı, Ülkelerin Yan Etkinlikleri**
(Beijing Declaration and Platform of Action, Side Events of The Countries)

BM 59. KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU OTURUMLAR VE İÇERİKLERİ

- Türkiye

KADINLARIN EKONOMİK FIRSATLARA ERİŞİMİNİN ARTIRILMASI: BÜTÜNCÜL VE KANIT ODAKLI POLİTİKA OLUŞTURMAYA DOĞRU (Increasing Women's Access To Economic Opportunities: Towards And Integrated And Evidence-based Policy Design)

Kadınların ekonomik fırsatlara erişiminin artırılması konusunda Türkiye tarafından düzenlenen yan etkinlikte, Dünya Bankası kıdemli program koordinatörü Sarah Nedolast, Müsteşar Nesrin Çelik, Dünya Bankası Kıdemli Cinsiyet Uzmanı Ana Maria Munoz Boudet ve KADEM Başkanı E. Sare Aydın konuşmacı olarak bulunmuştur. Moderatörlüğünü Sarah Nedolast'ın yaptığı etkinlikte, kadın istihdamının artırılması konusunda uluslararası bir örgüt olan Dünya Bankası'nın yaptığı çalışmalar ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ortak projelerin nasıl yürütüldüğüne ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Dünya Bankası İşbirliği'nde Kadın ve Demokrasi Derneği tarafından yürütülen "Hizmet Sektöründe Çalışan Kadınların Yaşadıkları Sorunlar ve Yükselmelerinin Önündeki Engeller" SIDA İsveç Kalkınma Ajansı Projesinin örnek proje olarak sunumu KADEM Başkanı E. Sare Aydın Yılmaz tarafından gerçekleştirilmiştir. Aydın, hizmet sektöründe çalışan kadınlara yönelik devam etmekte olan projede, Türkiye'nin birçok farklı kesiminden ve farklı pozisyonlarda çalışan 2040 sayıda kadın üzerinde yapılan araştırmalarda en fazla eğitim, sağlık, finans ve iletişim alanında kadın istihdamı olduğunu, ancak yönetim pozisyonlarında kadın sayısının az olduğu sonucuna ulaşıldığını belirtmiştir. Bu durumu cam tavan sendromu olarak açıklayan Aydın, kadınların yönetici pozisyonuna getirilmeyişinin ardında aile ilişkileri, ebeveynlik durumu, ev dışında yoğun çalışma koşullarına ayak uydurmak zorunda kalmak gibi sosyolojik, psikolojik ve kültürel sebeplerin yattığını belirtmiştir. Müsteşar Nesrin Çelik de, Türkiye'de yeni sosyal politikalar çerçevesinde kadınların iş hayatına katılımı ve ekonomik fırsatlara erişimi konusunda yaptığı sunumda, Türkiye'de %27 oranında kadın istihdamının olduğunu ve mecliste part time iş imkanını arttırmak üzere çalışmaların devam ettiğini belirterek, kadınların eğitim hayatına daha fazla dahil olmasıyla birlikte çalışan kadın oranında artışın yaşandığını/yaşanacağını ifade etmiştir.

- BM Kalkınma Programı, Karama

KADIN BARIŞ VE GÜVENLİK GÜNDEMİNDE ARAP KADIN LİDERLERİN ETKİSİNİ ARTTIRMAK (Expanding The Influence of Arab Women As Leaders In The Women Peace and Security Agenda)

BM Kalkınma Programı ve Mısır'da bulunan sivil toplum örgütü Karama'nın organize ettiği bu oturuma, Mısır, Suriye, Sudan ve Libya'dan kadın liderler katılarak ülkelerinde kadın haklarına ilişkin verilen mücadeleyi, yaşanan gelişmeleri, savaş, barış ve güvenlik açısından Arap kadınların ve kadın liderlerin pozisyonlarını değerlendirmişlerdir. Mısır'da kadınların yalnızca kadın haklarını savunur bir pozisyonda olmadıklarını, erkeklerle birlikte aynı şekilde savaştıklarını ve savaş kurbanı oldukları belirtilerek, yalnızca kadın haklarını savunmanın yeterli olmadığı aynı zamanda hükümet tarafından tanınmak istediklerini dile getirdiklerini ifade etmişlerdir. Mısır'da kadınların %70'i mülteci kamplarındadır, 1974'te imzalanan deklarasyonuna rağmen, kimsenin kadınların ve çocukların korunması kararını yerine getirmediği belirtilmiştir. Mısır'da savaşın kadınlara ve çocukları çok ciddi etkilediğini, kadına karşı şiddet ve terörün durdurulması gerektiği söylenmiştir. Suriye'de kadınların haklarının bilincinde olmaları ve bu haklarını bir araç olarak kullanmaları gerektiği söylenerek, kadınların kendi toplumlarında yalnızca barış veya siyaset için değil demokrasinin sağlanması için aktif rol oynamaları gerektiği vurgulanmıştır. Sudan'da ise, 15 yıl iç savaş yaşandığı, 2005 yılında iç savaşın durduğu ancak tamamen bitmediği ifade edilerek, savaşın erkekler tarafından çıkarıldığı ancak bunun mağdurlarının kadınlar olduğuna vurgu yapılmış, halen gıda ve suya ulaşımında yaşanan sıkıntıların devam ettiği söylenmiştir. Libya'ya gelindiğinde, kadınların yalnızca bir araç olarak kullanıldığı, siyaset alanında kadınların mevcut olduğunu ancak sistematik bir şekilde siyasetten dışlandıklarını ve şiddete maruz kaldıkları dile getirilmiştir. Kadınlar için hep bir öldürülme riskinin olduğu, tehditlerden dolayı yurtdışında yaşayan kadın hakları aktivisti Salwa Bughaighis'in Libya seçimlerinde oy kullanmak için döndüğünde suikasta uğradığı konusu gündeme getirilmiştir. Silahlar kontrol edilmeden demokrasinin sağlanamayacağı vurgusu yapılmıştır.

- BM Nüfus Fonu (UNFPA)

**KADIN HAKLARI VE EKONOMİK KALKINMA İÇİN ÜREME HAKLARI
NEDEN ÖNEMLİDİR? (Why Reproductive Rights Matter For Women's Rights and
Economic Empowerment)**

Ekonomik kalkınma paralelinde gündeme gelen kadınların üreme hakları üzerine düzenlenen bu oturumda, Zambiya, Mısır, İsveç gibi farklı ülkelerden üst düzey katılımcılar eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Zambiya’da hükümet ve toplum liderleri arasında gerçekleştirilen görüşmelerle birlikte, erken yaşta evlilikleri ve cinsel istismarı önlemek üzerine yapılan düzenlemelerden bahsedilmiştir. Üreme hakları için, öncelikle kişisel düzeyde bir karşı duruş sergilenmesinin gerekliliği üzerinde durulmuş, ardından kadınların ve genç kızların evlilik veya boşanma konusunda özgür kılınmalarının önemi vurgulanarak, yoksulluğun giderilmesinin de elzem olduğu konusu gündeme getirilmiştir. Dünyada kürtaj oranlarının arttığı dile getirilerek, İsveç’te de kadın ölümlerine sebep olmasından dolayı, buna ilişkin yasal düzenlemelere ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir. Mısırlı siyasetçi ve diplomat Mervat Tallawy, Mısır’da kürtaj konusunda din odaklı “aşırı” görüşler olduğunu ifade ederek, bu aşırı görüşlü kesimin kürtajın şeriata uygun olmadığını söylediklerini ancak şeriatta ilk üç ayda kürtajın mümkün olduğunu belirtmiştir. Tallawy, nüfus ve ekonomik büyüme arasında bir denge olması gerektiğini ifade etmiştir. Üremenin kadınları köle durumuna getirdiğini söyleyerek, Pekin Deklarasyonuna rağmen halen okur-yazarlık oranının düşük olduğunu, yoksulluğun arttığını belirtmiştir. Oturumda, hamilelik ve doğum kontrolüyle ilgili olarak kadınların eğitilmesi ve finansal kaynakların artırılması gerekliliği vurgulanmış, sağlık sektöründe de bunun ciddi bir problem olduğu ifade edilmiştir.

- Avrupa Konseyi, Belçika

**TOPLUMSAL CİNSİYET KALIPLARI VE CİNSİYETÇİLİK KAYNAKLI
AYRIMCILIK VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET (Gender Stereotypes and Sexism-
Root Causes Of Discrimination and Violence Against Women)**

Toplumsal cinsiyet kalıpları ve cinsiyetçilik kaynaklı şiddet konusunda Avrupa Konseyi Cinsiyet Eşitliği Komisyonu Başkanı ve Ukrayna’dan Dış İşleri Bakan Yardımcısı, Belçika’dan Kadın Hakları Bakanı, Avrupa Konseyi’nden İnsan Onuru ve Eşitlik Direktörü ve “A Call To Men” (Erkeklere Çağrı) sivil toplum örgütü direktörünün katılımıyla

gerçekleştirilen oturumda, İstanbul Sözleşmesine değinilerek, sözleşmeyi imzalayan çok sayıda ülke olduğunu ancak, sözleşmenin tek başına yeterli olmadığına vurgu yapılmıştır. Toplumsal cinsiyet kalıplarının yıkılması için, sözleşmenin bireyler ve kurumlar düzeyinde hayata geçirilmesinin gerekliliği dile getirilmiştir. Toplumsal cinsiyet kalıplarını değiştirmede medya ve eğitimin önemi vurgulanarak, erkekleri de buna dahil etmek gerektiği vurgulanmıştır. Cinsiyetçi yaklaşımlar sebebiyle, kadınların erkeklere oranlara daha iyi pozisyonlarda iş imkanı verilmediği konusu gündeme getirilmiş, cinsiyet eşitliği ve aynı zamanda cinsiyeti dışında renk, ırk, dil gibi etnik azınlıklar açısından da yaşanan ayrımcılığa karşı kültürler arası eşitliğin (inter-cultural equality) sağlanması gerektiği söylenmiştir. Oturuma katılan aktris Gina Davis de, erkeklerin televizyon izleyerek benlik duyguları daha fazla artarken, kadınların ki azalıyor yorumunda bulunmuş, medya ve iş dünyası arasında bir ilişki olduğunu belirterek, iş dünyasında iyi pozisyonda olanların medyada da iyi pozisyonda olduklarını dile getirmiştir. Kadınların %84'ü sosyal medya kullanırken, bu oran erkeklerde %62'dir. Sosyal medyada kadınlara ilişkin olumlu standartların oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. Oturumda, dünyada her 3 kadından 1'inin şiddete maruz kaldığı belirtilerek, erkeklerin eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

- Arjantin, Uluslararası Eğitim ve 2015 Sonrası Kadın Koalisyonu

2015 SONRASI KALKINMA GÜNDEMİ VE ÖTESİNDE CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE KADIN HAKLARI VE KADININ GÜÇLENDİRİLMESİ
(Realizing Gender Equality, Women's Rights and Women's Empowerment Within and Beyond The Post 2015 Development Agenda)

Arjantin'den, Avrupa Sendikası'ndan (European Trade Union), Mısır'dan ve Avustralya'dan konuşmacıların katıldığı oturumda, cinsiyet eşitsizliğine sebep olan ayrımcılık ve olumsuz etkilerine değinilerek, 2015 sonrası kadın hakları konusunda gündemde yer alacak meselelerin tartışıldığı ve çözüm önerilerinin sunulduğu konuşmalar gerçekleştirilmiştir. Kadınların eğitimi ve insan hakları konusunda geliştirilecek sosyal politikaların gündemde olduğu ifade edilerek, meşruiyet ve çok kültürlülük, evrensellik ve eşit fırsatlar konusunda varolan tartışmalara dikkat çekilmiştir. İnsan haklarını çok kültürlülükle karşılaştırılamayacağı, eşit fırsatlar için eşit şartların oluşturulması gerektiği üzerinde durulmuştur. Dünya'da kadınların %52'sinin feminist güçle birlikte harekete geçirildiği, ancak feminist hareketin kullandığı etkili retorik gerçeği değiştirmediği ifade edildi. Bunun yanı sıra, finansman konusunda da cinsiyet eşitliğini içeren ekonomik

politikaların ve yapının oluşturulması gerekmektedir. Global bir terörün ortaya çıkarıldığı ve bunun Mısır'da uygulandığını ortaya koyan Mısırlı feminist ekonomist, Dr. Hoda Badran, bölgesel olarak İsrail Filistin çatışması, su üzerinden giden tartışmalar, iklim değişiklikleri gibi zorluklarla karşı karşıya kalındığını belirtmiştir. Oturumda, Pekin deklarasyonunda eğitimin bireysel bir insan hakkı olduğu belirtilmiş, ancak eğitimin siyasi tartışmaları ve gücü elde etmek için bir araç olduğunun da düşünülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Eğitimin de erkek egemen bir sistem olduğu dile getirilerek, eğitim için uygun kalıpların ortaya konulması ve eğitimin tarafından finanse edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

- Danimarka, İskandinav Bakanlar Konseyi

KADINLAR VE ERKEKLER-EŞİT GELECEĞE ORTAK GİRİŞİM (Women and Men-A Joint Venture Into An Equal Future)

Danimarka, İzlanda, İsveç, Finlandiya ve Norveç'ten bakanların katılımıyla gerçekleştirilen oturumda, erkeklerin de kadınlar kadar bu konuda sorumluluğu olduğu hatırlatılarak, kadın erkek eşitliğine ulaşmada uluslararası düzeyde erkeklerin de desteğinin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Güvenlik ve askeri kurumlarda en fazla erkeklerin yer aldığı belirtilerek, cinsiyet eşitliğinin uygulanmasında erkeklerin katılımının önemli olduğu vurgulanmıştır. Cinsiyet eşitliğini sağlamada, eğitim, cinsel eğitim, zorla evliliklerin önlenmesi ve kadına karşı nefret söylemlerinin önlenmesi gerekmektedir. Birleşmiş Milletler Kadın Komisyonunun bir kampanyası olan HeForShe (Kadınlar İçin Erkekler) kampanyasıyla da erkeklerin katılımı sağlanarak bir dayanışma hareketi oluşturma çabası içerisinde girildiği ifade edilmiştir. Cinsiyet eşitliğinin yalnızca erkekler ve kadınlar arasında sorumluluk paylaşımıyla gerçekleştirilebileceği ve erkeklerin de bu konuda mobilize edilmesi gerektiği söylenmiştir. Örneğin, İzlanda'da yasalaştırılan doğum iznini kadınlar ve erkeklerin eşit kullanmasıyla birlikte şuanda erkeklerin %90'ı bu izni kullanarak evde çocuklarıyla vakit geçirebiliyorlar. Dolayısıyla, yasaların cinsiyet eşitliği perspektifinden yeniden değerlendirilmesi gerektiği ifade edilerek, cinsiyet eşitliğine erkeklerin desteği ve katılımını sağlayarak, cinsiyet eşitliğinin hem erkeğe hem kadına fayda sağlayacağı ve erkek ve kadından her ikisine de kendi potansiyellerini kullanmalarına olanak sağlayacağına dikkat çekilmiştir.

- BM Gönüllüler Programı (UNV)

**CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ GELİŞTİRMEYE GÖNÜLLÜ OLMAK:
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNİ İZLEMeye DAHA FAZLA
KADIN NASIL DAHİL EDİLEBİLİR?** (Volunteering To Advance Gender Equality:
How To Include More Women In Monitoring SDG Progress)

Cinsiyet Eşitliğini geliştirmeye yönelik yapılması gerekenler konusunda, kurumsal ve bireysel düzeyde alınacak sorumluluk ve yükümlülüklerin tartışıldığı oturumda, cinsiyet eşitliği konusunda ilerleme sağlanması ve başarı için yalnızca belli başlı ve ayrıcalıklı olan kadınların değil, farklı pozisyonlardan tüm kadınların buna gönüllü olması gerektiği vurgulanmıştır. Üniversitelerin bu konuda iki önceliği olması gerektiği söylenmiştir: Veri toplama ve genç kızların güçlendirilmesi. Veri, yalnızca veriyi/bilgiyi üretenlerin şahsına ait olmadığını, şuan verilere/kaynaklara ulaşımın daha fazla olduğu ve cinsiyet eşitliği konusunda da verilerin ve veri toplamanın önemli olduğu ifade edilmiştir. Genç kızlara da gönüllülük esaslı bir vizyon kazandırılarak güçlendirilmeleri ve aktif bireyler olmaları konusunda çalışmalar yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada, gönüllüler vasıtasıyla halkın hükümetle arasında yeni ilişkiler geliştirebilmesi ve geleneksel metotların ötesine geçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Halk içinde de kişilerin kendine güvenini tesis ederek, toplum bilincini artırma gibi etkileri olacağından gönüllülerin önemli olduğu görüşü dillendirilmiştir. Bu süreçte gönüllülük işbirliği yapılan bir ortak olarak görülmesi gerektiği söylenerek, sosyal kapasiteyi arttıracak ve topluma katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

- BM Kore Kadınların İnsan Hakları Komisyonu

**SAVAŞ ZAMANLARINDA CİNSEL ŞİDDET: YÜKÜMLÜLÜKLER,
KAZANIMLAR VE ZORLUKLAR** (Sexual Violence During Wartime:
Accountability, Achievements and Challenges)

BM Kadınların İnsan Hakları Kore Komisyonu ve Kore Cinsiyet Eşitliği ve Kadın Bakanlığı tarafından organize edilen oturumda, savaşlarda ve silahlı çatışmalarda kadınlara yönelik cinsel şiddet konusu tartışılmıştır. Savaşlarda kadınların yaşadığı şiddet olayları, tüm insanlığa karşı işlenmiş bir suçtur ve sivil toplum kuruluşlarının da

desteğiyle bunun önüne geçilmesi gerekmektedir. Bunu önlemek üzere, toplumu bilinçlendirmek ve bilinç düzeyini arttırmak ve toplumu eğitmek gerektiği dile getirilmiştir. Papua Yeni Gine'deki iç savaş ve cinsel şiddet konusunda, yasal düzenleme olmasına rağmen yasalar zayıf ve uygulama yetersizliği ve kadınların da bu hizmetlere nasıl ulaşacaklarını bilmemelerinin durumu daha da vahimleştirmekte olduğu belirtilmiştir. Cinsel tacize uğrayan kadınların çoğunun hamile kaldıklarından ve travma geçirdiklerinden dolayı eğitim hayatından da yoksun kaldıkları ve bu konuda bir şeyler yapılması gerektiği söylenmiştir. Arap kadınların da, savaşlarda özgürlük için ön saflarda yer aldıkları ancak bekaret testleri gibi cinsel şiddete maruz kaldıkları, Yezidi kadınların parayla satıldığı, Suriye'de kadınların kaçırılarak kadın ticareti yapıldığı ortaya konularak, yasal değişikliklere ihtiyaç olduğu ve bu zihniyetin değiştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra, kadınları ciddi düzeyde mağdur eden ev içi şiddetin bilinmediği ve tanınmadığı ifade edilmiştir. Barış görüşmelerine kadınların da katılması ve cinsel istismarı önleyici özel kadın politikaları ve kurumsal mekanizmaların kurulması gerektiği dile getirilmiştir. Uluslararası sistemin de bu alanda çok iyi çalışmadığına ve şiddet ve savaşın ekonomiyle bağlantısına dikkat çekilmiştir.

- International IDEA

KADINLARIN SİYASETE KATILIMI, TEMSİLİYETİ VE 2015 SONRASI

KALKINMA GÜNDEMİ (Women's Political Participation and Representation and The Post-2015 Development Agenda)

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda, kadınların siyasete katılımı ve karar mekanizmalarında temsili konusunun tartışıldığı oturumda, IDEA Kurumu'ndan temsilcilerin ve Kenya'dan konuşmacıların katılımıyla, Latin Amerika, Tunus ve Kenya üzerinden seçim gündemi, siyasi partilerin çalışma sistemi ve kadın katılımı konusu tartışılmıştır. Dünya çapında yapılan araştırmaya göre, bakanlıkların %92'sinde kadınlar bulunmakta, ancak kadınların yalnızca %69'u parlamento komitesinde yer almakta ve %33'ü bütçe konusuna aktif şekilde katılıyor. Bu bakanlıkların siyasette kadın katılımını desteklemede çok az etkisi olduğu, daha çok partilerde sosyal konuların konuşulduğu ve bu konuda yeterli çalışmaların yapılmadığı belirtilmiştir. Latin Amerika'da siyasi partilere kadın katılımı dengelenerek %50'lere kadar çıkmıştır, ancak karar mekanizmalarında bulunan kadın sayısının az olduğu ortaya konulmuştur. Latin Amerika'da parti kurumlarının cinsiyet eşitliği ilkesini dikkate alması ve kotanın en iyi

şekilde uygulanmasının gerekli olduğu dile getirilerek, kotanın kullanılan bir sistem olduğu ancak yeterli olmadığı vurgulanmıştır. Parlamentoda yer alan kadınların partilerine bağlı kaldıkları ve toplumsal cinsiyet ve kadın konularına odaklanmadıkları konusu gündeme getirilmiştir. Siyasi partilerdeki cinsiyet körü uygulamaların kadınları dezavantajlı konuma getirdiği, partilerin seçim listelerine daha az kadını koymalarının bir ayrımcılık/önyargıdan kaynaklandığı ve çoğu kez kadınların sözlü şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir. Sistemik bir şekilde kadınların yalnızca seçimlerde değil, medyada da yer almaları gerektiği ve erkeklerin de güçlü kadınları seçerek destek verdiklerini göstermeleri gerektiği konusu ele alınmıştır. Tunus'ta cinsiyet odaklı politikalar geliştirildiği, kadınların partilere katılımının artırıldığı söylenerek, siyasi partilerin de nitelikli kadınların partilere katılımının olumlu bir etki oluşturduğu, kadınların tartışma yeteneklerinin güçlü olduğu ve uzlaşmayı daha kolay başardıkları için kadın katılımını destekledikleri dile getirilmiştir. Kadınların ikinci kez seçilmeleri, parlamentoya girmeleri ve parlamentodaki kadın sayısının korunması güçlüğüne karşın, medyanın kadınları daha fazla motive edici ve destekleyici etkisine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

- Almanya, ABD, Türkiye, Uluslararası İş ve Profesyonel Kadınlar Federasyonu (International Federation of Business and Professional Women) Pasifik Kuzey Asya Kadın Derneği (Pan Pacific Southeast Asian Women's Association)

KADINLARIN PARLAMENTOLARA EŞİT KATILIMI İÇİN GELECEK YÜZYILI BEKLEMİYİ GÖZE ALAMAYIZ (The World Can't Afford To Wait Until The Next Century To Have Equal Participation In Parliaments and Government)

Siyasi liderlikte kadın başlıklı oturumda, Almanya, Portekiz, Türkiye gibi ülkelerden üst düzey temsilcilerin katılımıyla siyasette kadın konusu tartışılarak, siyasi mekanizmalarda kadın sayısının azlığının sebepleri ve siyasette kadın temsiliğini arttırmaya yönelik politikalar üzerinde durulmuştur. Oturumda öne çıkan konular; eşit işe eşit ücret politikaları, kadınlara eşit fırsatlar, çocuk bakımı gibi nedenler üzerine yoğunlaşarak, farklı ülkelerdeki uygulamalar üzerine yoğunlaşmıştır. Almanya'da, kadınların çocuk bakımı için ücretli doğum iznine çıkmaları veya işten çıkarak part-time işlerde istihdam edilmelerinin erkeklerle kadınlar arasında maaş /ücret farkı ortaya çıkardığı belirtilerek, geleneksel aile yapısı ve zihniyetin değişmesi gerektiği dile getirilmiştir. Polonya'da ise, çocuk bakımı ve kreş imkanlarının artırıldığını ve erkeklerin de çocuk bakımı

sorumluluğunu paylaşmak üzere 2 hafta zorunlu çocuk bakım izni getirildiği ifade edilmiştir. Türkiye’de ise, çalışan anne ve babanın dışında çocuk bakımının yaşlılara bırakılması durumu yaygınken, ebeveyn izinleri konusunda erkeklere de aynı hakların tanınması için yeni yasal düzenlemelerin yapılacağı belirtilmiştir. Dünyada yalnızca %30 parlamentonun yarısından fazlası kadındır, yönetim birimlerinin %50’sinde erkekler bulunmakta, dünyada tüm parlamentolarda %30 kadın temsiline sağlanması için 75 yıla ihtiyaç vardır ve kadınlar parlamentoda temsil için bu kadar bekleyemezler, denilmiştir. Türkiye’de ekonomik kalkınma ve cinsiyet eşitliği birbirine bağlı süreçlerdir. Siyasete kadın katılımı için kota sisteminin de kadınları toplumun bir kesimine dahil etmek için kullanılan bir mekanizma olduğu belirtilmiş, genç kızların ve kadınların siyasete katılımı için bu konuda eğitilmeleri gerektiği dile getirilmiştir. Kota sisteminin sistemli bir şekilde uygulanması ve partilerin kota sistemine uygun hareket etmeye zorlamak gerektiği söylenmiştir. Seçilen kadınlar arasında da işbirliğinin yapılması için, sivil toplumun, akademinin ve medyanın rolü önemlidir.

- BM Kadın

**ÖNLEMDEN ÇÖZÜME: KADINA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK
ŞİDDETİN SÜREKLİLİĞİNE İŞARET ETMEK** (Prevention To Response:
Addressing The Continuum Of Violence Against Women And Girls)

BM Kadın Birimi İcra Direktörü ve Genel Sekreter Yardımcısı Phumzile Mlambo-Ngcuka’nın moderatörlüğünü yaptığı kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet temalı oturumda, şiddeti ortadan kaldırmak için sosyal normları değiştirmek gerektiği ifade edilmiş, yalnızca geleneksel normları değil, aynı zamanda kültürel normların- eğlence/internet kültürü- ve toplumsal davranışların da değiştirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Toplumsal değişimin ancak eğitimle olabileceği dile getirilerek, şiddeti önlemek üzere, uluslararası bir yol haritasının çıkarılması, erkekliğin yeniden bir tanımlanmasının yapılması ve şiddeti önleyici politikaların geliştirilmesi ve uygulanması konusu gündeme getirilmiştir. Şiddet gerçekleşmeden önce şiddeti durdurmak için erkekleri dahil etmek gerektiği bir kez daha dile getirilmiştir. Şiddete karşı sıfır tolerans ve kanıt odaklı yaklaşım üzerinde durularak, farklı şiddet mağduru kadınların bulunduğu ancak kadınların ihtiyaçlarının benzer şeyler olduğu ifade edilmiştir. Kadına yönelik şiddete ilişkin olarak araştırmaların yapılması ve yapılacak araştırmaların fonlanması gerektiği söylenerek, medya kanadında da –Hindistan’da 15 milyon kişinin online olması gibi internet

kullanıcıları oranının yüksek olduğuna dikkat çekilerek- şiddete karşı önlemler alınması ve kanıt odaklı yaklaşımların geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılmasına işaret edilmiştir. Oturumda konuşmacı olarak yer alan, Batı Afrika Sierre Leonea Dışişleri Bakanı (Eski Sağlık Bakanı) ve Silahlı Çatışmalarda Cinsel Taciz BM Özel Temsilcisi Dr. Zainab Hawa Bangura, kadına yönelik şiddetin bir diğer boyutu olan cinsel şiddet konusunu gündeme getirerek, silahlı çatışmalarda yaşanan kadına yönelik cinsel şiddetin bireysel bir problem olarak değil, bunun bir takım aktörlerinin olduğunu ve emre binaen işlendiğini, bu tür şiddetin devlet/asker/polis ilişkisi içerisinde ele alınması gerektiğini dile getirmiştir. Bangura konuşmasında, kadın profilini artırmak, kadına yönelik şiddete karşı politikalar üretmek, yasalara “cinsel şiddet” kavramını koyarak bunu suç olarak tanımlamak ve askeri organların da cinsel şiddetin bir suç olduğunu bilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Silahlı çatışmalarda yaşanan kadına yönelik cinsel şiddetin bireysel değil, yapısal bir problem olduğu tekrar ifade edilerek, bu sorunun çözülmesi ve adaletin sağlanması için erkeklerin eğitilmesi ve mevcut zihniyetin değiştirilmesi gerektiği, devletin ve karar verici mekanizmaların taahhütü ve fonuna ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

- Türkiye

**OLAĞANÜSTÜ DURUMLARDA KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARI:
TÜRKİYE’NİN İNSANİ MÜDAHALESİ** (Protecting Women And Girls In
Emergencies: Turkey’s Humanitarian Response)

Türkiye’deki Suriyelilerin durumunun tartışıldığı oturumda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşar Nesrin Çelik, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği (UNHRC) Başkan Yardımcısı Anne Christine Eriksson, Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi Öğretim Üyesi ve Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Doç. Dr. M. Murat Erdoğan ve Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV) Başkanı Arzu Akalın konuşmacı olarak katılmıştır. Müsteşar Nesrin Çelik, Türkiye’nin açık kapı politikası çerçevesinde, ülkelerindeki savaş neticesinde Türkiye’ye gelen Suriyeli kadınlara sağlanan sosyal yardım politikaları ve Suriyeli kadınların mevcut sorunlarını ele almıştır. Bunun yanı sıra, 2013 yılından bu yana UNFPA işbirliğinde "Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele ve Müdahale İnsani Yardım Programı" kapsamında gerçekleştirilen çalışmaları dile getirmiştir. Doç. Dr. Murat Erdoğan Suriyeliler üzerinden yapmış oldukları geniş ölçekli araştırmanın verilerini paylaşırken, Türkiye’de 1.858 bin kayıtlı Suriyelinin bulunduğu, kadın ve çocukların oranının toplam içinde yüzde 75’i aştığını ifade etmiştir. İstanbul’da 330 bin, Şanlıurfa’da 500 bin Suriyeli

bulunmaktadır. Suriyelilerin Türkiye'deki 'toplumsal kabul'ü konusunda da 18 ilde bir kamuoyu araştırması gerçekleştirdiklerini belirten M. Erdoğan, Türkiye genelinde Suriyelilerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin %30, Suriyeliler kalsın diyenlerin oranının ise %58 olduğunu, Avrupa'ya bakıldığında ise Almanya'da 59 bin, İsveç'te 53 bin Suriyelinin bulunduğunu belirtmiştir. Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği (UNHRC) Başkan Yardımcısı Anne Christine Eriksson, Türkiye'nin cömert bir şekilde gerek ekonomik, gerek sosyal hizmet, gerekse alt yapı çalışmalarıyla Suriyelilere destek olduklarını belirterek, bu çabalarından dolayı övgüyle bahsetmiştir.

- Arap Kadın Organizasyonu (AWO)

ARAP KADIN ORGANİZASYONU YAN ETKİNLİĞİ (Arab Women Organization Side Event)

Arap Kadın Organizasyonu'nun düzenlediği yan etkinlik oturumunda, Mısır, Cezayir, Sudan, Fas, Irak, gibi Arap ülkelerinden kadın bakanların ve bürokratların ve UNDP Arap Ülkeleri Bölgesel Bürosu Direktörünün katılımıyla gerçekleştirilen oturumda, Arap kadınların yaşadıkları mevcut problemler ve uygulamaya yönelik çözüm önerileri üzerinde durulmuştur. Cezayir'de kadın parlamenter oranı %31, Irak'ta %25, Suudi Arabistan'da Şura konseyinde %30 kadın bulunması gibi kadın parlamenter oranlarına değinilerek, bölgede barış için ulusal birlik ve beraberliğe ihtiyaç olduğunu ancak halen devam etmekte olan İsrail Filistin çatışmasının buna engel olduğu ifade edilmiştir. Oturumun moderatörlüğünü yapan Mısırlı bürokrat Mervat Tallawy, İslam'ın insanı kadını ve erkeği birbirinden ayırmadığını, bunu bizlerin yaptığını dile getirmiştir. UNDP Arap Ülkeleri Bölgesel Bürosu Direktörü Sima Bahous, Arap toplumlarının kadın hakları konusunda ilerleme kaydettiğini ancak yasaların çıkarılmasına rağmen halen ev içi şiddetin önüne geçilemediğini ve adil bir toplumun belirtmiştir. Pekin Deklarasyonunda belirtilen kadın haklarının insan hakları olduğu vurgusuna dikkat çeken Bahous, kadın katılımı olmadan ilerlemenin kaydedilmeyeceğini ifade ederek, kadın katılımının yasalarla, devlet desteğiyle olacağını; kurumsal bir kadın katılımının desteklenmesi gerektiğini, seçim süreçlerinde cinsiyet odaklı bir yaklaşımın kadının adalete ulaşımını sağlayacağını ifade etmiştir. Oturumda, yönetim olarak hükümetin ve yasama organı olarak parlamentonun birlikte hareket etmesi gerektiği, kadın haklarının hep son sırada geldiği konusu gündeme getirilerek, kadınların toplumun bir dokusu olduğunu, dolayısıyla kadına saldırıldığında aslında tüm topluma saldırıldığı ifade edilmiştir. Bölgede yaşanan terör olayları ve

kadınların cinsel istismarına karşın, acil güçlü araçların ortaya konulması, güvenliğin ve kalıcı barışın sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

[1] *Birleşmiş Milletler Hakkında Genel Bilgiler*, Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği, <http://turkuno.dt.mfa.gov.tr/ShowInfoNotes.aspx?ID=121976> (Erişim Tarihi: 25.03.2015)

[2] *Birleşmiş Milletler*, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/kaynak/ulusarasi-belgelerkuruluslar/uluslararası-kuruluslar/birlesmis-milletler> (Erişim Tarihi: 31.03.2015)

[3] Report of the World Conference of the United Nations Decade For Women: Equality, Development and Peace, United Nations Publications, New York, 1980.

[4] Report of the World Conference To Review and Appraise The Achievements of The United Nations Decade For Women: Equality, Development and Peace, United Nations Publications, Nairobi, 1985.

[5] Beijing Declaration and Platform For Action, Beijing+5 Political Declaration and Outcome, United Nations Publications, 1995.

[6] *Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu*, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf> (Erişim Tarihi: 18.03.2015)

[7] Aynı yerde, 16-114.

[8] Aynı yerde, s. 2-3.

[9] Aynı yerde, s. 5.

[10] “*Kadın 2000: 21.Yüzyıl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış*” (PEKİN+5) Başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurul Özel Oturumunun Hazırlık Dönemi ve Sonuçları Hakkında Bilgi Notu, TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/pekin5%20Kad%C4%B1n%202000%2021.Y%C3%BCzy%C4%B1%20%C4%B0%C3%A7in%20Toplumsal%20Cinsiyet%20E%C5%9Fitli%C4%9Fi,%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20Bar%C4%B1%C5%9F.pdf (Erişim Tarihi: 18.03.2015)

[11] CEDAW Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi, I. Md. <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (Erişim Tarihi: 20.03.2015)

[12] *NGO participation at CEDAW Sessions*, United Nations Entity For Gender Equality and Empowerment of Women, <http://www.un.org/womenwatch/daw/ngo/cedawngo> (Erişim tarihi: 23.03.2015)

[13] *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)*, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54295027369dc32358ee2bb4/Kad%C4%B1na%20Y%C3%B6nelik%20Aile%20%C4%B0%C3%A7i%20%C5%9Eiddet%20Ulusal%20Eylem%20Plan%C4%B1%20282012_2015%29.pdf (Erişim tarihi: 24.03.2015)

[14] *Türkiye’de Kadın Raporu*, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Haziran 2014, Ankara, <http://kadininstatusu.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin> (Erişim tarihi: 26.03.2015)

[15] Aynı yerde.

[16] *Haydi Kızlar Okula! Kızların Eğitimi Programı 2001-2005*, http://www.unicef.org/turkey/pr/_ge6.html (Erişim tarihi: 02.04.2015)

[17] *İstatistiklerle Kadın 2014*, Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18619> (Erişim tarihi: 03.04.2015)

[18] Dr. Ayşe Akın, Dr. Gonca Oktay Koçoğlu, *Üreme Sağlığı Uluslararası Kararlar ve Türkiye Uygulamaları*, http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2002/sayi_3/baslik3.pdf (Erişim tarihi: 05.04.2015)

[19] 4857 Sayılı İş Kanunu, <http://iskanunu.com/4857-sayili-is-kanunu/245-4857-sayili-is-kanunu-maddeli-metin> (Erişim tarihi: 08.04.2015)

[20] Aynı yerde, *Türkiye’de Kadın Raporu*, Haziran 2014, Ankara, <http://kadininstatusu.gov.tr/uygulamalar/turkiyede-kadin> (Erişim tarihi: 26.03.2015)

[21] Semra Gökçimen, *Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi*, http://www.yasader.org/web/yasama_dergisi/2008/sayi10/Ukemizde_Kadinlarin_Siyasi_Hayata.pdf (Erişim tarihi: 02.04.2015)

[22] *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı, 2008-2013*, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/tceulusaleyemplanı.pdf> (Erişim tarihi: 05.04.2015)